

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У СТУДЕНТСЬКІЙ МОЛОДІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті показано актуальність розвитку особистої безпеки студентів та розглянуто підходи і способи покращення навчального процесу як основу формування компетентності студентської молоді з безпеки життєдіяльності.

Ключові слова: безпека життєдіяльності, особиста безпека, освіта, компетентність.

Abstract

The relevance of the personal safety culture of students and approaches and methods to improve the learning process as base of formation of students life safety competence shown in the article.

Keywords: personal safety, student, safety in emergencies, education, competence.

Вступ

На сьогоднішньому етапі розвитку суспільства спостерігаються серйозні кризові тенденції, що вимагає від людей радикальних змін ставлення до власної життєдіяльності. Інакше зміни та перетворення навколишнього середовища можуть призвести до соціальних і екологічних катастроф. Це вказує на те, що населення намагаючись реалізувати права і свободи особистості забуває про власну безпеку і безпеку оточуючих, нівелюючи дію створюваного віками механізму самозбереження, в основу якого покладено присутність у людини об'єктивного розуміння основ безпечної життєдіяльності.

Результати дослідження

Навчальний процес формування особистої безпеки студентів містить у собі усвідомлення і засвоєння світоглядних основ і компетенції в області безпеки життєдіяльності, обов'язковості у ставленні до безпеки поведінки, що має реалізовуватись через систему спеціально організованих занять-практикумів, спрямованих на засвоєння знань, умінь і навичок щодо розв'язання задач, які вимагають з прояву компетенції в області особистої безпеки[1]. Для досягнення формування особистої безпеки студентів необхідно забезпечити:

1) формування у студентів стимулу до безпечної життєдіяльності: формування стійкого ставлення до власної позиції в системі соціальних відносин і об'єктивній оцінці соціальних взаємовідносин; засвоєння основних критеріїв оцінки у прийнятті рішень з розв'язання ситуації, розробки стратегії дій; освоєння типових підходів, які дозволяють приймати оптимальні рішення під час взаємодії з соціумом, навколишнім середовищем і забезпечувати власну і соціальну безпеку. До числа методів формування у студентів мотивації забезпечення власної безпеки можуть бути віднесені: предметні олімпіади; участь в (регіональних, всеукраїнських, міжнародних) студентських наукових конференціях, форумах, грантах; підготовка в рамках навчальних дисциплін інформаційно-реферативних робіт, доповідей; участь в семінарах, які розкривають проблеми безпечної життєдіяльності; організація різноманітних видів практики і використання у навчальному процесі інтегрованих форм освіти, що направлені на отримання знань, набуття вмінь та навичок, як прогнозування та усунення або уникнення небезпеки, так і організацію особистої і громадської безпеки;

2) покращення методологічної культури науково-викладацького складу, для максимально ефективного залучення в навчальний процес методичних досягнень та способів формування особистої безпеки студентів. З однієї сторони, викладачі – це фахівці, що впливають на студента своїми особистими якостями, досягненнями у науці, та органічно сполучають ведення навчально-виховного процесу з науковою роботою та дослідженнями, що сприяють розвитку у студента здатності усвідомлювати сутність процесів, які відбуваються у природному та суспільному середовищах. З іншого боку, викладач – провідна фігура навчально-освітнього процесу. Він взаємодіє зі студентами

на основі базових принципів освіти, спрямованих на підготовку фахівців відповідної кваліфікації, духовне становлення і формування особистості. До основних складових методологічної культури можна віднести: володіння останніми досягненнями у методології, вміннями і здатністю застосовувати принципи, методи і засоби професійної освіти; організацію і формування педагогічного процесу, розуміння, окреслення і оригінальне розв'язання педагогічних завдань; знання основних проблем сучасної освіти; розуміння структури знань та їх логічної взаємопов'язаності і забезпечення їх взаємоузгодженості; відчуття основних тенденцій розвитку знань, володіння засобами і методами їх добування і вираження; діалектичне і системне мислення, сформованість творчого ставлення до професійної діяльності, достатню орієнтованість в різних областях пізнання, в теорії і методиці предмета;

3) організацію системи навчання на основі міжпредметних взаємопов'язуючих механізмів, взаємоузгодженості форм навчання і виховання, спрямованої на формування у студентів комплексного уявлення про безпеку життєдіяльності, умінь і навичок її забезпечення, передбачення, ідентифікування і запобігання або усунення небезпеки; розвиток багатограних характеристик особистості студента. Так нові навчальні курси мають забезпечувати цілісність навчального змісту, шляхом забезпечення присутності змістовних, термінологічних, методичних та інших зв'язків між різними дисциплінами;

4) організацію постійного спостереження за розвитком у студентів компетенції та особистісних якостей в області безпеки життєдіяльності, якості профільної підготовки і ефективної корекційно-узгоджувальної роботи зі студентами. Компетенція в області безпеки життєдіяльності складається з таких характеристик особистості: а) цілісності уявлення про безпеку життєдіяльності; усвідомлення пріоритетності забезпечення безпеки у всіх сферах діяльності; спрямованості на забезпечення безпечних умов праці; б) відповідальне ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих; турботливе ставлення до навколишнього середовища; в) вміння і навичок організації безпечної життєдіяльності, передбачення і запобігання небезпек, здатності ідентифікувати небезпеки та оцінювати ризики у своїй професійній діяльності, готовності до превентивних дій щодо усунення небезпек і загроз, здатності зберігати життя і здоров'я в несприятливих і загрозливих для життя умовах, адекватності реакцій на різні небезпечні ситуації з урахуванням власних можливостей; г) здатності успішно витримувати моральні, фізичні навантаження, зберігаючи психологічну стабільність в умовах надзвичайних ситуацій і небезпек [2,3].

Висновки

Випускник вищої школи технічного профілю повинен мати світогляд, рівень якого дозволить йому орієнтуватися у широко-варіативній обстановці, аналізувати небезпечні об'єкти, явища в усіх їх проявах, оцінювати ризики, прогнозувати найближчі та віддалені наслідки надзвичайних подій; вміти орієнтуватися в небезпечних ситуаціях, захистити себе і своїх близьких від несприятливих впливів. Тому важливо сформувати у студента, як у майбутнього повноцінного члена суспільства, потребу в особистій безпеці, як основі його самовдосконалення та саморозвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Головка М.В. Компетентностный подход в развитии культуры личностной безопасности учащихся в условиях дополнительного образования / М.В. Головка // Образование и саморазвитие. - 2007. - № 2. - С. 37-41.
2. Кулалаєва Н. В. Виховна складова педагогіки безпеки : [монографія] [Текст] / Н. В. Кулалаєва, В. О. Михайлюк, О. А. Мармазинський. – Миколаїв : НУК, 2013. –354 с.
3. Сапронов В. В. Идеи к общей теории безопасности [Электронный ресурс] / В. В. Сапронов // ОБЖ. Основы безопасности жизнедеятельности. – 2007. – №№ 1, 2, 3. – Режим доступа : [obj.pf/data/documents/sapronov_ teoriya.pdf](http://obj.pf/data/documents/sapronov_teoriya.pdf).

Поліщук Олександр Васильович – кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет.

Polishchuk Alexandr – Ph. D., Associate Professor of Department of Life Safety, Vinnytsya National Technical University.

